

Τὸ Βυζαντ. ἐπίρρ. γοργά ἐκ τοῦ ἐπιθ. γοργός, περὶ τοῦ ὅπ. βλ. Συναξάρ. γαδάρ. στ. 30 (ἐκδ. Wagner, σ. 113) «καὶ φύγετε πολλὰ γοργά, ὅτι αὐτὸς βιγλίζει». Ὁ τύπ. γοργά ἤδη Βυζαντ. Βλ. Χρον. Μορ. στ. 1805 (ἐκδ. J. Schmitt) «πολλὰ ἀγαπᾷ, βιάζεται γοργὰ νὰ καταλάβῃς» καὶ Περὶ γέροντος στ. 123 (ἐκδ. Wagner, σ. 109) «τότε γοργὰ νὰ τ' ἄκουσα, αὐτὸς μου νὰ τὸ εἶδα». Διὰ τὸν τύπ. γοργό βλ. Διήγ. παιδιόφρ. στ. 747 (ἐκδ. Wagner, σ. 167) «γοργόν, ὁ σκατογάδαρος, φύγε ἀπ' ὀμπροστά μου» καὶ Χρον. Μορ. στ. Η 1805 (ἐκδ. J. Schmitt) «πολλὰ ἀγαπᾷ καὶ βιάζεται γοργόν νὰ καταλάβῃς». Διὰ τὸν τύπ. γοργόν βλ. Χρον. Μορ. στ. Ρ 556 (ἐκδ. J. Schmitt) «γοργόν ἐκαταλάβασιν 'ς τὴν φυλακὴν ὅπου ἦτον». Πβ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1,250 καὶ 2,363.

1) Ταχέως, γοργή γοργα, μετὰ σπουδῆς σύνθηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Νικόπ. Οἰν. κ.ά.) Τσακων. (Μέλαν. κ.ά.): Ἡρθε - πήγε - ἔφαγε - ἔφυγε γοργὰ σύνθηθ. Τραυὰ γοργὰ Προπ. ('Αρτάκ.) Νὰ ζῇ γοργὰ γοργὰ τσαὶ νὰ μάλη (νὰ πάη γρήγορα γρήγορα καὶ νὰ ἔλθῃ) Μέλαν. Τ' ἄλογα πῆγαιναν γοργὰ Ι. Δραγούμ., Μαρτ. αἶμα,² 51. Βλέπανε γύρω τους γοργὰ Γ. Ἐπαχτίτ., εἰς Προπύλ. 1 (1900), 238 || Φρ. Γοργὰ κι ὀγλήγορα (ταχέως) Πελοπν. (Γαργαλ.) Τὸν ἔμας' ἀγοργὰ κι ἀγλήγορα (νοεῖται ὁ Χάρος, ἦτοι ἀπέθανε προώρως) Ἡπ. (Ζαγόρ.) Νὰ σὶ μάση ἀγοργὰ κι ἀγλήγορα! (ἀρά) (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Ἡπ. || Παροιμ. Γοργὰ γοργὰ καλλίκεψε κι ἀργὰ κατέα (καλλίκεψε = καβαλλίκευσε, κατέα = ἀφίππευε· ὅτι μετὰ σπουδῆς πρέπει νὰ ἐπιλαμβάνηται τις τῆς ἐργασίας ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς καὶ ἄνευ σπουδῆς νὰ προχωρῇ εἰς τὴνπραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ του) Κάρπ. || Ἡπ.

Πόσο μακραίνουν οἱ στιγμές, ὅδε κιανεὶς προσμένῃ καὶ κάθε μιὰ γλυκεῖα στιγμή πόσο γοργὰ διαβαίνει! Κρήτ. (Μόδ.)

Ματάκια πὺν δὲ φαίνονται γοργὰ 'πολησιμονειῶνται Πελοπν. ('Αρκαδ.)

Γοργὰ, νυφούλα μου, ριγὸ νὰ πλένω τοῦ σπαθί μου Μακεδ. (Γρεβεν.)

Βοργὰ νὰ πᾶς 'ς τὴν ξενιτειά, βοργὰ νὰ καζαντήσης Μακεδ. (Βλάστ.)

Οὔλα γοργὰ τὰ ἠφέρανε, τὴν κόρη δὲν τὴ βρίσκουν (οὔλα γοργὰ τὰ ἠφέρανε = ἠρεύνησαν παντοῦ) Πελοπν. (Λάστ.)

Καὶ τὸ πούλλι παράκουσε κι ἀλλιῶς ἐπῆγε κ' εἶπε:

Γοργὰ ντύσον, γοργ' ἄλλαξε, γοργὰ νὰ πᾶς 'ς τὸ γιόμα

Ἡπ.

Γοργὰ λουστῆς, γοργ' ἀλλαχτῆς, γοργὰ νὰ 'ρτῆς 'ς τὸ γιόμα

Μακεδ. (Δράμ.)

Γοργὸ ψουμί, γοργὸ κρασί, γοργὸ ταῖ τοὺς μαύρους· γοργὸν κι κόρην ἔμουρφη, νὰ μείν' ἀφέντης βράδυ Μακεδ. || Ποίημ.

'Σ τὸ δέντρο κάτου δέησιν ἔκαμ' ἡ βοσκοπούλα,

τ' ἄστρα γοργὰ τὴ δέχτηκαν, καθὼς ἡ γῆ τὸν ἥλιο Δ. Σολωμ., 295. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Συναξάρ. γαδάρ., ἐνθ' ἄν. Χρον. Μορ., ἐνθ' ἄν. Διήγ. παιδιόφρ., ἐνθ' ἄν. Συνών. ἀψὰ 4α, γοργή γοργα, σβέλτα, ἀντίθ. ἀγάληα 1, ἀναργα, ἀπαγάληα, ἀργὰ 1, ἀργητὸ 1, ἀργοπερπάτητα, βαρεῖα 3, γαληνά, γιαβᾶς, γιαβάσικα, σιγά, σιγανά. 2) Ἐγγύς, πλησίον, κοντὰ πρὸς δῆλωσιν χρονικῆς

προσεγγίσεως, συνηθέστερον ἐν συνεφορᾷ μετὰ τῶν ρ. εἶμαι, θέλω ἢ ἔχω, τρώγω Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ. Βιάνν. Κριτσ. Μαλλ. Μόδ. Νεάπ. κ.ά.) Πελοπν. (Γαργαλ. Φιλιατρ. κ.ά.): 'Οδὲν ἦτανε πάλι γοργὸ νὰ τσι φτάζουνε Κρήτ. Γοργὸ πὺν θελὰ φτάξωμε 'ς τὸ χωριό, τὸν εἶδαμε καὶ ἡροῦδανε αὐτόθ. Γοργὸ τὸ ἔχω νὰ τελειώσω αὐτόθ. Γοργὸ πὺν 'θελε νὰ φτάζουνε 'ς τὴν ἀκρογιαλιά Βιάνν. Γοργὸ 'χει νὰ 'ποσκάψῃ τ' ἀβέλ' Ἀγιος Γεώργ. Μιὰ φρατζόλα γοργὸ ἦφαι 'ς τὸ φαῖ ἀμοναχὸς του Κριτσ. Ἐβέρδεσα καὶ γοργὸ νὰ σκοτωθῶ αὐτόθ. || Γνωμ.

Τόνε θωρεῖς ξυπόλυτο, γοργὸ καὶ δίχως βράκα Μόδ. || Ἡπ.

Εἶδα σε πάλι σήμερο, πὺν νὰ 'θελα μὴ σώσω, ἀπού 'χα τὰ ματάκια μου γοργὸ νὰ τὰ μερώσω Κρήτ. Πβ. κ ο ν τ ᾶ. 3) Ἐγκαίρως, ἐνωρὶς τὴν πρῶταν Πελοπν. (Μάν.): Νὰ σηκωθοῦμε βοργὰ νὰ πᾶμε γιὰ ξύλα, νὰ μὴ μᾶσε φάη ἢ ζέστη || Ἡπ.

Τ' ἀποταχὰ βοργὰ βοργὰ | ἐβγῆκ' ἀπόξου 'ς τὸ λιανὸ (ἐκ μοιρολ.) 4) Πρωῖμως, ἀπὸ πολλοῦ Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.): Γοργὰ κεῖται (ἀπὸ πολλοῦ κατάκειται κλινήρης) Πόντ.

γοργάδα ἡ, Ἡπ. Ἰθάκ. Πελοπν. ('Αργ.) Σύμ.— Γ. Βλαχογιάνν., Μεγάλ. Χρόν., 12 Α. Ἐφταλ., Μαζώχτρ., 18 Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. ζωή², 101 Ὑμν. Ἀθην.², 41 Γράμματ., 1.148 Νύχτ. Φήμ., 55 Κ. Χρηστομ., Κερέν. κούκλ., 73 Γ. Ψυχάρ., Ζωὴ κι ἀγάπ., 147. — Λεξ. Αἰν. Μπριγκ. Μ. Ἐγκυκλ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. γοργάδα Ἡπ. (Κουκούλ.) Στερελλ. ('Αχυρ.)

Ἡ ταχύτης, γοργή γοργάδα ἐνθ' ἄν.: Μι τ' γοργάδα πῶχ' αὐτὸς οὐ ἄνθρουπος θὰ σκουλάδ' τοῦ σκάψιμου σήμιρα Ἡπ. (Κουκούλ.) Ἀγκούστα! εἶπε ὁ κρεμανταλᾶς, κι ὀρθὸς πετάχτηκε μ' ἓνα πήδημα, πὺν ὅλοι τόνε θαυμάσανε γιὰ τὴ γοργάδα του Γ. Βλαχογιάνν., ἐνθ' ἄν. Καὶ μὲ τὴ γοργάδα καὶ μὲ τὸ θάμπωμα τῆς ἀστραπῆς πὺν σχίζει μακρόγυαλον οὐρανό, ἔπεςαν οἱ ἦχοι Κ. Χρηστομ., ἐνθ' ἄν. Τὰ σκυλλὰ πλεονέχτημα εἶχανε τὴ δύναμή τους, εἶχανε καὶ τὴ γοργάδα τῶν κατσικιῶν Γ. Ψυχάρ., ἐνθ' ἄν. Καὶ ἤμουν ὁ ὀκνὸς μὲ τὴ γοργάδα τοῦ ἀνέμου Κ. Παλαμ., Γράμματ., ἐνθ' ἄν. || Ποίημ.

Λεβέντρα πλάση ἀπάρθενη, χάρισε ἐσὺ τοῦ ἀνήμπορου μιὰ δύναμη καὶ μιὰ ψυχὴ, μιὰ γλώσσα, μιὰ γοργάδα Κ. Παλαμ., Ἀσάλ. ζωή², ἐνθ' ἄν. β) Ἡ ταχύτης εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας, ἡ ἐργατικότης καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς εὐδοκίμησης, προκοπὴ Ἡπ. Κύμ.: Ἐβγαλε γοργάδα Σύμ. || Παροιμ.

Τὸ Σαββάτο βράδυ βράδυ βγάζ' ἡ νύφη μας γοργάδες (εἰρων. ἐπὶ ὀκνηροῦ) Ἡπ.

γοργακούω Ν. Καζαντζ., Θ. Κωμωδ. Παράδ. 26.96 — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀκούω.

Ἀκούω ταχέως, γοργή γοργα ἐνθ' ἄν.: Τὸν πόθο μου τὸν βλέπεις... νὰ σὲ γοργακούσω Ν. Καζαντζ., ἐνθ' ἄν.

γοργαλλάζω Κ. Παλαμ., Δειλοὶ καὶ σκληρ. στίχ.², 92.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀλλάζω.

Ταχέως ἀλλοιοῦμαι, μεταβάλλομαι, ἀλλάζω: Ποίημ. Αἰθερόπλαστοι ἀναδεύονται κάπνιοι ἦχοι, πὺν, προτοῦ 'ς τ' ἀφτὶ νὰ φτάσουν, γοργαλλάζουν.

γοργαναθρέφω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. γοργὰ καὶ τοῦ ρ. ἀναθρέφω.

